

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral. 2.^a

CIUTAT DE MALLORCA

Administrador: Juan Riutort.)

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

A ON LA VENEN?

A Manacor: Càmestres Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N'Ernest Frau, Brossa.

La Veu de Catalunya de dia 18 posà aquest article, que dona molta de llum sobre això de sa guerra:

Els dos objectius

«No estranyi's lector, que't torni a parlar de Romania. No és això la cançó de l'enfadós, sinó el convenciment que des del primer dia he expressat, de que és aquell el teatre de la guerra més important, el principal, i quasi estic per dir, el decisiu. Diaris tan antagònics com el francès «Journal des Débats» i l'alemany «Tages Zeitung», un i altre importants i influents, han manifestat igual criteri, i afirmar el primer que «ja es va desfent l'error de considerar la Romania i els Balkans com un teatre secundari quan es principalíssim», i al dir el segon que «a les vores del Danubi s'hi decidirà la guerra europea, i no a l'occident, com molts creuen encara».

«Davant de la importància de les operacions dels Balkans, on els exèrcits de l'Hindenburg poden sofrir el més gran dels francesos, no significa res per als alemanys la perduda d'uns quants quilòmetres quadrats al Somme, a la Galítsia o al S. de Monastir». Així parla el coronel Feyler, crític del «Journal de Ginebra», i de gran autoritat entre els aliats, la causa dels quals ha defensat sempre.

Es lògic, doncs, que seguim parlant de lo més important.

«El pensament director de l'Hindenburg, de que «abans que tot convé abatre Rússia», sembla en camí d'anar-se realitzant, o més ben dit, en camí de portar-ho els alemanys a la pràctica, perquè moltes voltes no es realitzen les coses que un vol, ni com un vol. I sinó, que ho diguin els romanesos. Amb la reconquesta de la Transilvania, creix en grans proporcions l'amenaça contra l'extrema esquerra russa, que és a la Bukovina, (vegi's el mapa de Romania darrerament publicat), i suposo que els russos se'n denen haver adonat i que deuen enviar tropes, i moltes tropes, cap a Romania, per més que el ja esmentat coronel Feyler no es decideix a creure en l'existència d'aquest exèrcit d'auxili. Jo hi crec, perquè no vull creure encara en el suïcidi de Rússia. I ja cal que s'afanyin els russos, perquè un radiograma de Nauen parla de «tropes alemanyes que s'encaminen a reforçar les que lluiten a Romania», el qual vol dir que els germànics volen encara apretar més per aquell cantó.

«Quan a darrers d'agost vaig comentar l'entrada de Romania en el conflicte vaig dir que «no creia que el fet de afegir-se 600.000 romanesos als aliats preocupés gaire als imperis centrals; era una senzilla qüestió de tàctica fàcil i s'ha verificat el que jo preveia; els 600 mil romanesos no han preocupat als imperis centrals, i la «qüestió tàctica» va essent fàcilment resolta pels imperis centrals.

«A darrers de setembre parlava d'objectius polítics i d'objectius militars, i deia que l'acert està en saber los fer coincidir. L'objectiu polític de Romania era la Transilvania, però l'objectiu militar eren Sofia i Salònica. No han sabut els romanesos fer-los coincidir, i ara toquen les conseqüències.

«El coronel Feyler en el «Journal de Ginebra» aixeca un xic la punta del vel sobre el particular. Els governs de la «Entente, diu, s'esforçaren en

fer entendre a en Bratianu que es mantingués a la defensiva a la Transilvania i dediqués l'esforç màxim contra Bulgaria. La lliberació de la Transilvania vindrà automàticament de la derrota de Bulgaria. Això era fer coincidir els dos objectius; això era un acert. Però en Bratianu va dir que lo que interessava a la nació romanesa era la Transilvania, i que sols així la nació seguiria el moviment. I a la Transilvania va dedicar l'esforç màxim. Això era donar primàcia a l'objectiu polític social el militar això fou un erro que ha portat les conseqüències que el lector sab de sobres, i que van en augment, perquè segons els darres telegrams, els austro-alemanys han passat a la ratlla de la frontera des de la Torre Roja fins a Pedreal (vegi's el mapa), de manera que per aquell indret són ja dintre de Romania.

«Napoleon deia que el errors estratègics són els més difícils d'esmanar. I Napoleón hi entenía un xic en coses de guerra. Per això no m'estranya la fonda preocupació que domina en aquests moments en els governs de l'«Entente».

B. de Rocafort.

Aclaració

Ateses ses greus circumstàncies actuals de *La Vanguardia Balear* i de D. Jeroni Massanet, suspenem sa publicació de sa contesta que teniem composta sobre allò de s'edifici de Monti-Siòn.

SALUTACIÓ

Al Ilmo. Sr. Dr.

D. Rigoberto Doménech Valls
Obispo de Mallorca

Salve, Pastor pacífico,
de celestial cayado,
cuyo sereno espíritu
la grey ha subyugado
con bendiciones presagas
de santidad y amor.
Dejad que al eco unánime
de intensos regocijos,
intimamente exultense
la flor de vuestros hijos
con los hosannas máximos
del almo nuevo albor.

Oh sí, sacro Pontífice!
De vuestra epifanía
lució el bello crepúsculo,
y ayer os recibía
solemne, sponsalicia,
la amada Catedral;
presea de aquel Príncipe
que redimía esclavos
merced a hazañas épicas,
e invicto entre los bravos,
contaba por basílicas
su ciclo triunfal;

y que al calor de la égida
de catalanas barras,
padre y gigante homérico,
al son de cimitarras,
templaba un pueblo innumero
en brío y en bondad;
y dominando al ímpetu
de *Sus! Santa Maria!*
desde el Pirene al Turia,
dejaba la hidalguía
por rico patrimonio
de su paternidad.

Oh! no perdeis la herencia
de lustre legendario...
que es hijo de aquel Héroe
el pueblo hospitalario
que ha de regir el báculo
de vuestra beatitud.

Alzaos ya en la Cátedra
como una antorcha eterna...
os guía del Empíreo
el inmortal Blanquerna,
que fué dechado intrépido
de prelacial virtud.

No oís? Hiende el espacio
la ardiente melodía
con juventud de águila...
y el pueblo se extasia,
y rompe en dulces lágrimas
a vuestra acción vital.
Si ungió con tiernos ósculos
a vuestros senadores,
os nimba ya el prestigio
de vuestros precursores,
que, gloriosa pléyada,
la Sede hizo inmortal.

Radiante, excelso, incólume,
sobre ese desvarío
de universal trageda a,
pregonaréis con brío
el reino de justicia
el reino de la paz,
cual de otro Pablo al ímpetu
de un corazón ingente,
enfermo con el misero,
triste con el doliente,
ansiando ser oprobio
en bien del contumaz.

Y armado del Espíritu
que os hace omnipotente,
dispensaréis la gracia
de Dios a toda gente
con paternal caricia,
que es toda fuego y luz...
Mil pedagogos ávidos
no sienten la ternura
del padre más solícito
que forja la armadura
para sus hijos tímidos
al ascua de la Cruz.

Y un día... ¡suerte máxima!
haréisnos soberanos,
al recibir la pingüe
unción de vuestras manos,
para ser luz salvífica
amor y bendición;
y así siguiendo unánimes
vuestras sagradas huellas,
seremos vuestra auréola,
y libres de querellas,
nos guiaréis al éxtasis
de la inmortal Mansión.

ANDRÉS CALMARI, Alcòlit.

Aquesta poesia la compongué i la lletgi l'autor a la vel·lada literaria que els seminaristes consagra ren an el novell Rdm. Sr. Bisbe dia 22.

TRIPTIC

Dedicat a l'Ilmo. i Rvdm. Sr. Dr.

D. Rigobert Doménech i Valls
novell Bisbe de Mallorca

I

En l'entrada solemnia

Sponsus procedens
de thalamo suo....

Vora del mar perfumada
seu Valencia sonrient;
demunt la mar gentilment
Mallorca està recolzada,
Sota del sol bell-daurada
sobre el mar placidament;
mes d'un íntim goig creixent
avui es tota exultada.

Senyoretja l'horizont
la Catedral amb festiu
bell aire de desposada;
I, bacle en mà, mitra al front,
Vos, regi espòs, procediu
vers l'esposa decorada.

II

Pontificat

In rascensu altaris
sancti gloriam deit
sanctitatis amictum
Eccli. L, 12.

Esclata el chò en cants de festa
que el poble va reprement,

així als clams de la tempesta
els ecos van responent.

S'incendia de xalesta
llum policroma l'ambient;
corona d'ò en regia testa
llu el baldaquí refulgent.

I vora l'altar guarnit,
com d'un arbre beneit
amb l'augusta magestat,
estau novell Aaró
regalant de l'unció,
de crisma i de santedat.

III

Pastoral

Pastor bone in populo...

De l'herencia fet hereu
que Deu eus ha encomanat,
pastor de pobles sereu
conduint vostre remat
sota el bacle de la Creu
per vies de santedat.
De doctrina els peixereu
i de fruits d'apostolat.

Passant, arreu prosternada
veureu l'immensa remada
esperant de son Pastó,
com la planura agostada
de la pluja regalada,
l'alta benedicció.

BARTOMEU CANTALLOPS, Alcòlit.

Aquests sonets los lletgiren en la vel·lada literaria-musical que els Seminaristes dedicaren a son Prelat el dia 22 d'aquest mes.

ENTREVERSOS

DE

L'Amo'n Llorens Caldentey

IV

Sa Torreta d'En Bonet

Ja durant sa primera balleria, que comensà l'any 1854, any famós per sa definició dogmàtica i festes de la Immaculada Concepció, succeí a l'amo'n Llorens un cas de que en parlaren molt dins Manacor. Fonc que l'amo'n Llorens veia ses fatalíssimes conseqüències des joc, que sensa gens de ponderació inclou tots es vicis i tots es pecats, i per això estregué tan fort es jugadors, que se veren apurats de tot. I aduc molts obligats a deixar un vici tan maleit. Però, com es jugadors d'ofici son perfandos i volen viure esque na dreta sensa brot de feina; i una de dues o han de jugar o han de robar, o més ben dit, fan una cosa i altra; quant veren que de cap manera porien jugar dins es poble, tengueren manyes per trobar un punt de primera, propet de Manacor.

Sa Torreta d'En Bonet, inhabitada, que qualsevol manacorí sab que és an *Es Pla*, prop des camí de Sant Llorens i ben avinent de sa *Figuera de tothom*, era es punt a on se solien aplegar, feia una partida de vespres, set o vuit jugadors caporals. En aquesta torreta creien poder estar segurs, i per això aquells malanats jugaven completament tranquils, sobre tot a ses altes hores de la nit. Però un bon pare a tota hora mira si hi ha lladres que vulguen robar a sa casa, i un bon pastor vel·la encara que sia tota la nit per guardar bé ses seues auveies, que vol destrossar es llop carnicer; i vetaquí com l'amo'n Llorens, que era pastor i pare amorosíssim des poble, amb sa seua gran vigilància ben prest sabé a on feia carn es llop cruel des joc per medi d'aquells set o vuit mals caps.

Es nòstro bal·le no menava por a negú més que a Deu, i així és que, quant rondava, solia anar totsol; i, si anava

amb companyia, era amb so saig únicament, i aquest a les hores encara solia ser un coix. Un vespre, la *Queda* tocada, totsolet, just amb l'Angel de la Guarda, ja és partit de cap a sa *Torre d'En Bonet*. Arriba, i ja hu crec que hi foren aquells set o vuit estornells que anaven ben envidats, amb un truí i bojiot que pareixien un aixam de dimonis boiets.

Toca a sa porta i repentinament se fa un silenci sepulcral: torna tocar i un pregunta: ¿Qui és?—Es Bal·le! contesta l'amo'n Llorens. Però es d'allà dins i ben alerta a obrir ni bategar-se!

Després d'haver tocat una i altra volta i haver-los fetes amenasses ferm de que, si no obríen, estarien més mals, al cap i a la fi obrin i entra; pero de seguida un des jugadors apaga les llum i un altre pega una tremenda galtada a l'amo'n Llorens, qui, lluny d'acovardar-se, exclamà: Pagau-me'n una altra a s'altra galta; i així totes dues seràn cabals. Però cap d'aquells se movia ni sentien una mosca. Amb això l'amo'n Llorens encén un misto de candelera i tots los conequé perque eren jugadors famosos, i aquí ja no tengueren repugnancia d'encendre es llum perque tammateix se veien descoberts.

L'amo'n Llorens les feu una exortació de pinyol vermei, diguent-los que los poria dur a perdre perque sa llei el facultava per dur-los a presili o posar-los una multa ben saladada; pero que ell era anat allà, no per dur-los a perdre, ni fins i tot per castigar-los, sinó únicament per avisar-los i que deixassen aquell mal camí; i que en prova d'això hi era anat totsol i sensa companyia de cap classe ni guardia-civil. Los feu veure sa lletjura d'un vici que és el qui fa més maig de tots dins sa societat, ja que el jugador és un mal cristià perque en la seua bogeria blasfema de Deu; és un mal fill perque renega des seus pares; és un mal espòs perque maltracta la seua esposa; és un mal pare perque s'oblida des seus fills; és un mal ciutadà perque desprecia la Patria; i, per dir-ho amb una paraula, és un mostro que va contra ell mateix, perque no sols pert sa salut amb ses seues males nits i rabiades, sinó que fins i tot arriba a suicidar-se quant sa sort li és contraria.

Quant aquells jugadors sentiren lo bé que s'explicava el senyor Bal·le i sobretot veren la seua bondat en grau heroic o propi d'un sant, quedaren, si no convençuts, al manco vençuts, i s'humiliaren i prometeren no tornar a jugar mai més.

J. P.

Això d'ets Inspectors d'Hisenda,

Es Ministre d'Hisenda ha enviats uns quants d'Inspectors a Mallorca per inspeccionar si paga tothom tot quant pertoca i endardellar coses per l'estil. Contra aquesta enviada d'Inspectors d'Hisenda s'és alsada una protesta general. Mai havíem vista una unanimitat tan absoluta. Han protestat sa *Cambra de Comerç*, l'*Unió Industrial*, l'*Econòmica d'Amics del País*, la Diputació Provincial en ple, s'Ajuntament en ple, això és totes ses fraccions d'aqueixes dues Corporacions. Una excepció hi ha haguda: es *Foment des Civisme* de D. Jeroni Massanet, que protesta contra totes aqueixes entitats i dona per bona s'enviada d'aqueis Inspectors. Noltros no hi entenem en aquesta cosa; però entre sa Diputació i s'Ajuntament, sa *Cambra de Comerç* i l'*Unió Industrial* d'una banda, i de s'altra es *Foment des Civisme* amb D. Jeroni per capità, deixam D. Jeroni i es seu *Foment*, i mos n'anam amb aquelles altres entitats, i amb elles protestam de s'enviada d'aquells Inspectors d'Hisenda. ¡Per paga noltros li tenim tan poc la pia an aquest bo de Ministre d'Hisenda!

Ses forses vives de Mollorca acudi-

ren an es Diputats i Senadors i an es President de Ministres i an es mateix Ministre d'Hisenda per que tals Inspectors no inspeccionassen; pero es Ministre no se demostrava gens disposat a accedir an això. Aquí la cosa s'enve-tricollà i s'enmalai de mala manera, i venguen juntes i reunions a s'Ajuntament i a sa Diputació, i a sa *Cambra de Comerç* i a l'*Unió Industrial*, i tothom alt! això dilluns i dimars. I dimars demati se tancaren totes ses botigues, obradors, fàbriques i tota classe de establiments en sò de protesta. I hi hagué avalots per carrers i plasses, arant centenars de persones a protestar amb crits i amenasses a sa fonda a on estaven els tals *Inspectors*, a sa Despesa a on està un alt Empleiat d'Hisenda que culpen de s'enviada de dits Inspectors, i llavò a sa *Societat Foment des Civisme*, que l'apedregaren, i també a ca-D. Jeroni Massanet, i també apedregaren la casa. Diuen que D. Jeroni davant aquell rebumbori, per no esser-hi demés, fugí a Sòller. A la fi, dimars avespere ses Autoritats i es caporals d'aquell moviment de protesta trobaren un fórmula d'avinensa, una solució, que fonc suspendre els *Inspectors* sa seua inspecció i enviar una Comissió a Madrid per entendre-se amb so Ministre d'Hisenda. Deu fassa que la cosa vaja bé.

LA VIUDA DE SAREPTA

Hostalatge ben pagat

Joc dramàtic bíblic

PERSONATGES

ELIES. profeta.

LA VIUDA.

FILL. (jovenet de dotze anys).

El teatre representarà un paisatge i an el fondo un bosc. En terra hi haurà una pedra o tronc per seure.

ESCENA I.

Sortirà la viuda de la part esquerra, duguent penjat del bras dret el seu fill i a l'altra una filoa. Mentres tant dirà en to adolorit.

VIUDA.

¡Pobre infant!... quant el veig tan maltis i amb les colors perdudes, el meu cor se nua de sentiment. *(Arriben a una pedra o tronc; la viuda s'hi asseu i, su devora, el seu fill. La viuda, mentres aparella la filoa per fer feina, donant una mirada an el seu fill, li diu)* ¡Filllet meu! ¿no te trobes a pler aquí amb tan bona ombra?

FILL.

¡Ay, mare mia! la soleiada casi m'atura l'alè....

VIUDA.

¿Vols que mos n'anem a passetjar dins el bosc?

FILL.

Bè hi aniria, pero tenc por que no me manqujn forces per caminar....

VIUDA.

(apart) ¡Pobre filllet!

FILL.

¡Mare meu!... ¿se torbará molt encara a venir el temps que els camps se vesteixen de flors i verdor?

VIUDA.

No hu sé ¡filllet meu!... El temps de la florida és vengut ja, però ¡cosa extranya! el cant dels aucells no alegrà la terra, com els altres anys, els arbres estàn tots nus i una fullaraca seca romàn escampada demunt l'erbei, socorrat per la calrada d'uns dies soleiosos; els torrentols son secs i aixuts, els uials de les fonts, d'on sortia abans aquella aigo qui donava vida an el còs retut per la calor ardent. Debades podràs trobar un redolet d'ombra, a on porer prendre la fresca que te reconforti. Mira-la-te la terra, sentint dins

ses entranyes l'anyorança de les pluges profitoses, i les plantes, fruits, animals i fins i tot l'home, sembla estàn presos de una agonía mortal.... Tot s'és transmudat per desventura nostra i com si fos un càstic fiblador, no mos sonriuen aquelles diades esplendidament lluminoses amb tota la baldor de bens i alegría, que eren salut p'el nostro còs i molt més per l'ànima....

FILL.

¿Voldreu dir amb això que no ha de tornar pus mai el temps rialler de primavera?

VIUDA.

¡Ah, filllet meu!... sols Deu ho sap!

FILL.

Bè el recort ara aqueix temps venturós que els abres són tot verts i els prats ben garrits.... Si, sempre me'n recordaré, mare mea, per molts d'anys que visca, del brant d'aigo qui sortia de la fonteta, su baix d'aquella penya. Mes la font s'és estroncada i per això, quant veig tota sola la penya, la recordansa de lo que és fuit i jo anyor, deixa dins el meu esperit, una petjada de fonda tristesa.... I les flors, que antany per aqueix temps anava cullint amb goig d'infant ¿a on són?... ¿I les guardas que pasturaven dins aqueix lloc tots els vespres?....

VIUDA.

¡Ah, filllet de la meua ànima! ¡De quina manera te dones compte deis mals, de les penes amargants i els recorts més descoratjadors, impossibles de conèixer a una edat com la teua!...

FILL.

Però la pena més grossa que tenc, mare, és pensar que no vos puc ajudar, quant feis feina amb altres dones, estant tota sola. L'edat ja hi és, però no les forces, mare....

VIUDA.

¿Per ventura no me tens sempre devora?... Però no vull que me plarguis ni t'enutgis, veient la meua sort tota trista i treballosa *(plora)*.... Certament deixaria d'esser la dona més desventurada de la terra aquell dia que el cel te tornàs la salut que no tens....

FILL.

No ploureu així, mare.... Me voldreu donar a comprendre que heu perduda l'esperança de que jo m'adobi.

VIUDA.

(Amb coratge) ¡I ara que has dit, filllet meu!... ¿No sabs, que l'esperança és lo que ha pogut agontar, fins a les hores, la meua vida?

FILL.

Per paga estic tan fluix!... Però no importa. Menau-me fins an el temple de Baal, per fer-hi oració confiada davant els ídols, demanant-los la gracia de la meua salut. ¿Per que, no mos n'hi anam ara tot d'una?

VIUDA.

¿Els ídols, has invocats?... ¡Deixa-los fer! El culte de Baal, és xorc i la seua religió, qui aconsella el vici i no coneix la virtut, ha d'esser falsa per forsa, i els sacerdots uns magarrufers hipòcrites, com es seus Deus....

FILL.

Si es així com deis ¿qui haurem d'invocar en les nostres necessitats?

VIUDA.

Sols Aquell qui creà el cel, la terra i tot quant és.

FILL.

¿Com, idò, podrem conèixer la llei d'aqueix Deu, de qui sé tan poques noves.

VIUDA.

Essent un Deu tan bo, bé se cuida ¡oh filllet meu! d'estampar aqueixa llei seua dins el cor de tots els homs, inspirant l'amor an el bé i el disgust del mal. Per lo tant, conèixer i obeir la seua llei és lo mateix que escoltar i seguir els moviments de la nostra ànima, quant se tomba a la virtut....

FILL.

¿Què hem de fer per atènyer allò que mos convé demanar-li?

VIUDA.

Jo no hu sé ¡filllet meu! Però un cor virtuos que desitja conèixer-lo, no ha de perdre mai l'esperança. Aqueix Deu me

digué que m'enviaria un dels seus profetes que aclarirà les boires del nostro enteniment, il·luminant-lo de les clarors celestials de les seues ensenyances!

FILL.

Els habitants, idò, d'aqueixa vila de Sidonia certament han d'ofendre aqueix Deu creador de totes les coses ¿no és ver, mare mea?

VIUDA.

Si, filllet meu, l'ofenen i per això són mereixedors de càstics p'els seus crims, p'els sacrificis inhumans amb'e que honren uns Deu, insensibles a les necessitats dels homs, perque són just de pedra. Aqueixa aixutor mai vista que ha morts es camps de la nostra patria, les malalties i la fam que patim, creu-me, no venen a ser altra cosa que conseqüencies aborronadores d'una justicia divina que els sidonians no han arribat a conèixer. Diuen per cosa certa que la causa primera de tantes desventures és el casament de Jesabel, filla del nostro rei Ethbbaal, amb lo rei dels hebreus, duguent ella amb això, dins les noves terres els ídols forasters i la seua abominació; i para esment, filllet meu, que el temps de miseries, comensa per nosaltres, precisament no gaire després de tal maridatge....

FILL.

Mare ¿no serà cert que els Deu d'Israel tendrà motiu de mostrar-se fondament ofesos per una injuria tan gran?... No sentiu aqueix vent que s'és mogut? ¡Quin baf d'aire calent!... ¡Quin treboll de pols s'és aixecat, allà enforal!...

VIUDA.

Una turbonada desfeta se'n vé....

FILL.

El vent no dona senyes de mancabar... el cel s'és posat ben negre.... Ma mare, anem-mos-ne! Els abres se revinclen amb les branques fins en terra.... ¡Ay! casi no me puc servir dret....

VIUDA.

¡Oh Deu!... i lo que és pitjor que les forses me flaquetgen per dur-te. Recolze't demunt el meu bras i camina filllet meu! Fassem via!

FILL.

(Aturant se de cop per escoltar). ¿No vos pareix haver sentits uns gemecs ben esglaiosos?....

VIUDA.

(Escoltant). ¡Sil!... i com qui venguin de dins el bosc....

FILL.

Anau-hi, ma mare, que tal volta serà qualcú que necessitarà ajuda; anau-hi de pressa....

VIUDA.

Jo ara no te puc deixar aquí... Fassem més via i quant t'hagi agombolat, hi aniré *(se'n van)*. Com sa nit serà crua i no tenc llenya per cremar, vendré a cercar uns quan buscalls. *(desapareixen)*.

ESCENA II

VIUDA.

(Tota sola amb una senaia). ¡Oh filllet meu, estimat més que la meua vida! quant te veig tan desgraciadet, me xapes el cor de sentiment *(Se posa a cercar llenya.—Pausa)* El cel poc a poc va aclarint se i el vent amaina.... ja no se senten els gemecs esglaiosos que semblaven demanar ajuda.... Tal volta fou una ilusió meua.... *(mira per tot)*. Però jo no veig res mal adosat. Me'n tornaré devora el meu filllet i gosaré al manco ve'l lant-li el sò, treballant dolssament an el seu costat.... Però no, que el saluet del fus el poria despertar; m'acontaré, idò, de mirar-lo-me boca closa, fins afortar-me'n.... Mes ¡ay! que tenc por de no rompre en plors, però deixaré córrer a pler les llàgrimes sensa que ell se'n temi.... *(Ajuntant les mans i aixecant-les cap al cel)* ¡Oh Deu, creador del cel i de la terra, qui parles an el meu cor sensa que te conegui!... ¡Que tornarà de dolsa per mi aqueixa mar saladada de penes, sensa fons ni voreres, a on visc anegada, si dones la salut an el meu filllet!... Bè te conec per les obres que feres; bé conec que hu pots tot, perque el teu poder és infinit; socor les necessitats humanes, torna la salut an el meu fill, obri d'una vegada els meus ulls.... No he tacada

amb cap vilesa la meua vida i temps fa que estic cercant la veritat. No rebutgis la meua súplica nada de lo més endins de la meua ànima; il·lumina-la i adoba el meu fillat.... Però ¿què és això que sent? (mira cap an es bosc) Un vellet sembla venir cap a mi, cansat i retut.

(Acabarà)

ANTONI PONS, Pre.

Notícies de sa guerra

Arribades dia 20

—Telegrafia d'Alemania a un diari de Nova York que sa famosa fabrica de canons Krupp, que primer hi feien feina setanta mil homes, ara n'ha augmentats vint mil més; per lo tant ara hi fan feina noranta mil homes. Veïes si'n poren fer de canons! ¡Així mateix e-hu és blau es fester! Aquesta fabrica està ben defensada contra es voladors aliats.

Ets alemanys a Bèlgica fan trinxeres per llarc. Això que ets aliats deien que preparaven sa cosa per fogir-ne. ¡Anau-vos-ne a fiar de notícies aliades!

—Telegrafia de París que es diaris francesos tenen molts de mal-de-caps de Rumania. *Le Matin* diu que an es rumans los manquen comunicacions i resulten inferiors a alemanys, austriacs i búlgars. Amb so esbronar dins Transilvania no duien altra idea que apoderar se des ferrocarril circular de Oltus i Maros, i no hi pogueren arribar. S'ofensiva alemanya, principiada a Dorna i Watra és una maniobra alemanya per desseparar ets exèrcits aliats i tair-los ses comunicacions. Per lo mateix se fa precisa una resposta victoriosa an es mateix camp de batalla del Kárpats.

—En Gustau Hervé diu que alemanys i austriacs tenen ets uis posats demunt Bukarest, perque, apoderant-se'n, porein envestir es russos per derrera i enrevoltar es rumans de tots vents fent-ne una coca. Això seria sa derrota d'ets aliats. S'és mester enviar reforços a Rumania, surta des lleuant, surta des ponent. Si ets aliats deixen esclafar Rumania ¿què succeirà? No serien just es militars que quedarien malament, sino es Govern perque no ha presa cap direcció política en ses operacions militars. ¡Pobre Rumania! ¡Quina responsabilitat p'ets qui la feren entrar en guerra! ¿Quin pebre li feia courre els uis per haver-hi d'entrar?

—Ets voladors alemanys volaren part demunt Amiens, amollant-hi moltes de bombes que feren molt de maig a persones i a edificis.

—Telegrafia de Roma que el Rei de Rumania se'n va a veure el Zar de Rússia per fer-li comprendre que es indispensable que Rússia ajudi molt més a Rumania, perque de lo contrari n'hi prendrà com a Servia, que desapareixerà des mapa. No hi ha remei: aqueixes nesses duen aqueix bescuit.

Arribades dia 21

—Un submarí ha afonat un trasatlàntic anglès, *Adauni*, de 13425 tonellades, de la Companyia Cunard, morint-hi el Capità; duia 183 homes de tripulació.

—Diuen que es pla d'En Hindenburg és que ets alemanys estiguen a la defensiva a Verdun i an el Somme, mig a l'ofensiva an es front rus, i atacar fort la Rumania tots plegats, alemanys i austriacs i búlgars, fins a conquistar sa Capital i tot lo altre que's present.

—A Atenes aqueix dies s'organisa una manifestació de 4000 reservistes, que anaven per carrers i plasses cridant: *¡Visca el Rei! ¡Visca Turquia i Bulgaria i Alemania!* Sens dubte ets aliats en devien estar tot fideus!

—A Irlanda va creixent de cada dia s'agitació anti-inglesa. Es diaris d'Inglaterra acusen es clero catòlic irlandès de fomentar aquella agitació. No

sabem fins an'e quin punt siga ver això del clero catòlic d'Irlanda; però, si hu és, lluny de censurar-ho gota, e hu respectam perque creim que es clero d'Irlanda no ha mester menar per sa mà i que cerca més que negú es bé d'Irlanda.

—A pesar de que es diaris russos, francesos i inglesos ho neguen, es suïssos diuen que es ver que hi ha tractes secrets entre Rússia i Alemania per fer ses paus. Es diaris de Basilea diuen que es punt més discutit és es rentístic o des diners, i que Rússia ha acceptat en principi ceder la Polònia a Alemania i que aquesta n'hi don dotze milions de francs. Es diaris de Berna diuen que no és així, que és Rússia que donará dotze milions a Alemania. Ja veurem que serà, en esser cuit.

—*Le Journal*, diari de París diu que dins Alemania no hi ha sa carestia de paper que reina dins ses altres nacions, perque se dona es cas de que es periòdics alemanys, en lloc d'escapsar es paper i es nombre de ses planes, l'han augmentat molt d'ells, fins a s'extrem de que hi ha periòdic que dona cada dia cinquanta planes. ¡El dimoni són aqueix alemanys!

—Telegrafia de St. Petersburg que amb tant com plou an es front de combat, tot va aigo, es camins son intransitables, uns fanquers immensos i que sa guerra està estacionada a molts d'endrets. ¡Amén que s'estacionas de tot abans que toquin hores! ¡Amén mil vegades!

—Suecia i Rússia van rompudes i a punt de declarar se la guerra. ¡No en mancaria altra, que esclatàs aquest altre bony!

Arribades dia 23

—Dia 21 un tal Milmer desparà tres pics eguets un revolver contra es comte Sturgh, President de Ministres d'Austria, i el deixà an es siti. ¿Com així aqueix assassinat? Es diaris encara no mos n'han donat es net; només diuen que s'assassí és un furios socialista. Son propies de socialistes aqueixes fantasies.

—Es Caporal d'ets irlandesos, Mr. Redmond, ha presentada a sa Cambra popular inglesa una protesta contra es privilegis de ses Universitats protestants. Demanà també que s'atxiqui s'estat de guerra d'Irlanda i que amollin 500 persones que hi ha tancades i llavò que posin a Irlanda un Comandant General irlandès.

—Entre Rússia i Inglaterra hi ha haguts quens i quenes perque Inglaterra vol que Rússia li pagui ses municions que li ha enviades, i Rússia diu que just pot pagar ses que ha rebudes d'ets Estats Units, i ademés que ella sacrifica sa seua sanc, i no és just que també hi haja de posar es diners. Trobam que a Rússia sa raó li vessa per demunt ses espalles.

—Diuen que a Rússia es sucre va molt acassat. Volen es russos que los ne duguen de Rumania, però es rumans diuen que l'han mester per ells.

—Es caporals de s'exèrcit rumà no s'avenien sobre sa direcció de sa guerra. Ets oficials estan molt cremats de sa política d'En Bratiano, President de Ministres.

—Sembla que d'Italia fuig molta de gent; falten brassos p'ets conreu de ses terres; i es sucre també hi va ben acassat.

—A Atenes es reservistes entrenen dins es *Teatre Municipal* cridant: *¡Visca el Rei!* i llavò s'escamparen per carrers i plasses cridant lo mateix. Per un carrer passava un escabotell de marins francesos i la gent los siulà; a un altre carrer paisans insultaren oficials francesos que s'hi passetjaven. —Un boldró de manifestants a favor del Rei se'n anaren a s'Embaixada Nort-americana i entregaren a s'Embaixador un document reservat. Ets Embaixadors aliats e-hu ensumen i se'n van an es de Nort-Amèrica a veure que deia

aquell document; però s'Embaixador nort-americà no los ho volgué dir. ¿No es ver que aqueix aliats són de s'ui des vent!

—Es socialistes alemanys han publicat que tots són partidaris de que Alemania conservi tot lo que ha guanyat an ets aliats.

—De Suïssa telegrafia que són arribades noves allà de que es rumans a la Dobrutja se'n han duit un mal cop, i que han hagut de recular si us plau per forsa, fins a Constansa.

—Es diari de Londres *Daily Mail* demana com pogué un submarí alemany tirar a fons dins el Mediterrani un creuer anglès, allà on anava enrevoltat d'onze torpellers, com qui no diu res. Troba aquell diari que es Ministre de Marina anglès e-hu hauria d'aclarir. Per part nostra que hu aclaresca.

—Arriben notícies de Berna (Suïssa) de que ets alemanys se són apoderats de sa ciutat rumana de Sinaija, devora Bukarest i que hi ha s'idea des rumans buidar de Bukarest. Per de prompte es Parlament rumà l'han convocat, no a Bukarest, sino a sa ciutat forta de Braïla.

—En Gustau Hervé diu que devora es riu Danubi alemanys i austriacs formen un exèrcit que dins sis setmanes serà d'un milió d'homes, que se tirarán dalt Rumania. Un altre diari francès *L'Intransigent*, diu que no es cosa de badar, que si ets aliats no hu fan de tot, dins poques setmanes Rumania passarà a esser una província alemanya. Altres diaris francesos diuen que se fa precis auxiliar Rumania aviat i a les totes. ¡Hala, idò, aliats! ¡depressa! fora són!

—Es submarí alemany *U-35* ja ha afonats 126 navilis aliats, que sumen 270 mil tonellades. ¡Quin pic de fava!

—Se confirma sa noticia de sa derrota des rumans a la Dobrudja. Perderen 4.000 homes, 29 ametralladores i 3 canons.

Arribades dia 24

—Els austro-alemanys tenen un exèrcit de cincents vint mil homes a punt de tirar-se demunt Rumania i Salònica.

—Es Govern d'Hollandia ha rebutjada sa nota diplomàtica de ses Potències aliades, contraria an es submarins.

—Ets hidroavions (voladors per dalt la mar) alemanys ataquen seguit seguit s'esquadra inglesa que rondetja per ses costes del Bèlgica, que se veu ben patxucada.

—El Kaiser ha firmada sa fundació d'un Institut per sostenir ets orfes de guerra (fils des qui hi moren.) Molt ben fet!

—Es General Mackensen ha avenat tant, Rumania endins, que ha envestida la Ciutat de Constansa, es port més important de Rumania i se segona ciutat de sa nació.

—Es Ministre de la Guerra de França ha condecorades vuit monges que serveixen a hospitals militars, per lo heroicament que hi serveixen.

—Es vapor espanyol *Victor Chavari* de 4000 tonellades que se'n anava carregat de carbó de pedra cap a Inglaterra, dia 21 topa un submarí alemany, que fotografia es vapor espanyol i sa marineria que duia, i li digué que, si no volia que el tiràs a fons, que se'n tornàs a Bilbao i que no s'hi atansàs pus a dur contrabàndol de guerra an es contraris d'Alemania, perque de lo contrari el tiraria a fons sense avisar-lo previament. Es *Victor Chavari* feu lo que li digué es submarí: s'esquitxà a Bilbao.

—Russos i rumans devers la Dobrudja han hagut de recular tres o quatre kilometres devant alemanys, turcs austriacs i búlgars.

—Una voladora aliada ha volat demunt Metz (Alemania) amollant-hi bombes que mataren cinc persones, paisans, i set se posaren malalts d'es gasos verinosos que ses bombes dei-

xaven anar. Ets aliats, si es voladors, alemanys fan res d'això contra cap població aliada, e-hu troben molt mal fet; si son voladores aliades que hu fassen a cap ciutat alemanya, e-hu troben molt beu fet, i visca sa llei de s'embut! *Tut-tururut!*

—Alemanys, austriacs, turcs i búlgars a les ordes d'En Mackensen se son apoderats de Constansa. ¿Ah idò? ¡De Constansa! sa segona ciutat de Rumania! es primer port de mar de Rumania! Es que duen camí ets aliats d'esbenar i esveir Alemania! ¡Endevant ses atxes!

Arribades dia 25

—Un periòdic de Berlin diu que Alemania ha donada paraula de que deixarà passar tants de vapors que duguen fruita a Inglaterra o a França com inglesos i francesos en deixin passar que duguen fruita a Alemania. O tots moros o tots cristians!

—Se confirma que alemanys, austriacs i búlgars han presa Constansa a Rumania. Ja mos ho veim venir: ara ets aliats diràn que Constansa no té cap importància. ¡Quins sabel-lins que hi ha en sos aliats!

—Un voladora alemanya bombetja s'estació i moll de Shermers a s'emboçada del Tàmesis (Inglaterra).

—Ets Estats Units exigiran una indemnissació a Inglaterra i a França p'ets perjudicis que causen an es súbdits nortamericans amb so aturar-los es vapors correus.

—De Londres comuniquen que es submarins alemanys en pocs dies han afonats quatre navilis noruecs, quatre inglesos i un suec dins la Mar del Nort. ¿Tampoc los fa res an ets aliats això? Idò a noltros manco.

—Sa conquesta de Constansa p'ets alemanys és un cop mortal p'ets rumans, que amb això han perduda sa comunicació principal amb Rusia i el Mar Negre. A Rumania no li queden més que ports an el riu Danubi, a on no poren arribar navilis de molta cala. Ets alemanys se troben a Cernavoda, i interrompen sa circulació per sa via férrea.—Ha fracassat completament s'atac que russos i rumans intentaven contra sa capital de Bulgaria i Constantinopla. An ets aliats no los falten plans de campanya, sino difs per durlos a bon terme.

Arribades dia 26

—Telegrafia de Rússia que son arribades a Lemberg (Austria) forses turques que ets alemanys han armades de tot, i que Alemania ha enviats a Kowel grans contingents de cavalleria, i tot per fer xicotines an es russos. Això es, perque ets alemanys, segons diuen ets aliats, ja han acabades ses forses de tot. Fiau-vos-ne de notícies aliades!

—Es periòdics rumans se queixen amargament de ses Potències aliades perque no ajuden a Rumania així com pertoca, i que Rumania tota sola no pot resistir s'envestida d'ets seus contraris.

—Apoderats de Constansa alemanys, austriacs, búlgars i turcs, sa cavalleria búlgara és passada més envant, fins a setze kilometres allà d'essa Constansa. S'esquadra russa s'és retirada de ses costes rumanes del Mar Negre, sens dupte perque no li agrada es frit i no va d'agians.

—*Il Popolo d'Italia* diu que, si ses Potències aliades no envien grans reforços a Rumania més que depressa, aviat Rumania correrà sa sort de Bèlgica, Servia i Montenegro, desapareixerà del mapa.

—En Mackensen ha felicitat el Gran Turc per lo valents que's demostren es turcs en sa campanya de la Dobrutja.

—A sa banda de Verdun es francesos han fegudes algunes ventatges. Sembla que han recobrat es poble i fort de Douaumont. An el Somme in-

glesos i francesos no fan gaire cosa. Ja's sab que ara com ara ets alemanys a sa banda de França estàn a la defensiva perque troben que los convé més pegar fort a Rumania i Rússia.

— *Le Journal de Paris* diu que va malamentíssim això de Rumania; se creien ets aliats que, entrant Rumania en sa guerra a favor d'ells, Austria romandria baldada, i és estat tot lo contrari. Ah idò, gent aliada? Que't pensaves? Un plat de faves? Que't pensaves? Un plat d'olives?

— En Mackensén ha presa an es rumans sa ciutat de Cernavoda.

— Es periòdics inglesos llamenten que ets alemanys hagen afonades naus ingleses que sumen 400.000 tonellades. Això és, la quinta part de tot es tonellatge anglés. I noltros que mos pensàvem que no los feia res an ets inglesos que es submarins los tirassen naus a fons, tantes com en tenen! Així hi deien ets aliats que potien per aquí!

Quatre sentencies a ferir

A Ciutadella hi havia un brasser ben-estant que vivia en terres seves, an'e qui tot anava a cor que vols, cor que desitges, es a dir: vent en popa, i mar de bonança.

Tenia un germà carboner, carregat de familia i de miseria; i un dia li digué es germà benestant:—Ja tenc prou per viure i me vui retirar de sa feina; tot m'ho he avançat am ses meves terres, que són de lo millor que hi ha. Tu me les podríes llogar, i deixa anar aquesta miseria de fer carbó, am so que mai alçaràs xella.

—Tu mateix,—digué es carboner:—ja esteim avenguts.

Passà un any i an es nou pagès, a mes de tenir mala anyada, se li va morir un dels dos muls. Son germà, el benestant, li va comprar una vaca:—Veus,—li va dir,—sa vaca llaurarà com un mul, i a mes criarà, i tendrà, de-mes a-mes de sa feina, sa llet i sa cria.

S'any següent se li va morir s'altre mul.

—Ell no te'n surtirà cap a san-endret,—digué es germà benestant.

I li va comprar un ase. Un dia el van trobar embarçat a un cavall de roques; no poguent treure ses potes de dins una enclotxa, s'havia cordellat ses cames.

—Això no pot anar,—va dir es germà benestant an es pobre.—Pague'm es lloguer que'm deus i torna-te'n a fer carbó, si vols.

—Pagar-te? diu aquell. Jo bé ho voldria! pero si no'm prens es quatre pellerings que duc damunt, no sé amb'e que t'has de cobrar.

—Que no ho sabs?... va dir li es benestant.—Ja t'ho dirà es jutge. Hala, cap a Mahó!...

I van partir. Es benestant cualcant un bon mul en sella, i bones bonetes penjades, i es pobre, a peu-peu, l'anava seguint així com poria

Eren p'es dret de Ses Angoixes, i un falcat de coloms se posà dins sa tanca prop des camí. Es germà qui anava a peu amb una pedrada va matar un colom, l'arplega i se'l posa dins sa butxaca des sau, sensa que son germà se'n entemés.

Van arribar a Ses Tavernes, ja tardet, i l'amo que era molt amic del germà benestant, vegent-los de camí a tal hora, los escometé i va venir en sabuda des motiu d'aquella passetjada. I lis va dir:—Assò no ses coses que mai es perd per massa pensar-hi. Aturau-vos, sopareu, romandreu aquí, i demà ja ferieu es vostros contes.

Dit i fet. Després d'una llarga xarrada de l'amo i son amic,—es pobre carboner no obrí sa boca,—s'asseuen a sa taula, i se posaren a sopar. Es carboner, com no'l van convidar, no's mogué de dins sa xemeneia. Una ve-

gada que hi entrà sa madona, li va dir es carboner:—Si vos quedava un poc de cuinat i me'l donàveu, vos ho agrairia.

Sa madona respongué:—Es costum de la casa es que si hi queda cuinat, el donam an es cans.

Es pobre va quedar fent badais, i no sabent que fer de ses mans, les va posar dins ses butxaques, i troba es colom. El ploma i el posa a coure an es caliu. S'oloreta que deixava anar va sorprendre sa madona, que era fina de nas i entrant dins sa cuina i veient es motiu d'aquella oloreta, li vengué desig (esperava infant) de menjar colom a's caliu.

—Si vos quedava un troçet de colom, i me'l volieu donar,—ja veis com estic,—li digué sa madona.

I respongué es pobre carboner:—A sa casa, des coloms a's caliu no romanen mes que'ts ossos, i es costum és donar-los an es cans.

Quina nit passà sa madona!... A sa matinada ja havia tirat es viatge. I tot per causa des desig de colom a's caliu...

—Assò no pot quedar [així,—deia l'amo.

—Ja t'ho deia,—responia es germà benestant:—no'n fa cap a san endret!

—Vos vaig aturar perque anàveu a Mahó en cerca de justicia,—va dir l'amo;—idò, ara jo també venc. No'm basta que pagui danys i perjudicis, vui que se li doni es càstig que's mereix.

I ja son partits cap a Mahó: l'amo i es germà benestant cualcant am bons muls en sella, i es pobre carboner a peu-peu. Quant van arribar an els plans de Biniàixa, van trobar un traginer am s'ase engassat dins un encallador.

—Germanets,—els i digué,—donau-me una mà d'ajuda, i desensallarem s'ase.

—Noltros no mos hi porem destorbar,—van dir-li els qui cualcaven;—aquell homo que ve darrera a peu, vos ajudarà; digau-li que noltros l'hi manam.

Quant es carboner arribà an es traginer, aquest li diu:

—Germanet, aquells dos homos que us venen devant m'han dit que m'ajudàssiu a desencallar s'ase.

—Bono—va dir es carboner:—què voleu que fassi?

—Veis,—va respondre es traginer;—jo agafaré s'ase p'es coll, vos l'agafareu per sa coa; i mos ham d'avenir per estirar; per això jo diré: *a la una!* a les dues!... a les tres!... I en'e dir: *a les tres!* hem de pigar estirada forta. —Hala!... *A la una!*... *A les dues!*... *A les tres!*...—Van pigar estirada, i s'ase va quedar desencallat.

Però s'estirada que li va donar es carboner, fou tan forta que li va quedar sa coa entre ses mans.

Si'n voleu de crits i esvalot i flastomies des traginer contra es pobre carboner!

—Ell me l'hau ajudat a treure a s'ase; però me l'hau desgraciat. Què'n faré jo d'un ase sensa coa?... Pagau-me s'ase!...

—I amb'e què voleu que vos lo pagui?... Tenc ses mans tan buides com sa panxa, i fa un dia que no he menjat...—respongué es carboner.

Es seu germà benestant i l'amo de ses Tavernes van tornar arrera, quan van veure sa passada, i van dir an es traginer:—Ell no'n fa cap a san-endret.

I li van contar es motius de sa seva anada a Mahó:

—Ah! jo també venc am voltros,—va dir es traginer;—si no'm pot pagar am doblers, que se li faixi justicia. An es jutge el duré.

Es pobre carboner començà a mal pensar: si mateix ho eren grosses ses dissorts que'l perseguien... I si era vera la mitat no més de lo que deien els que li anaven devant, que li faria pagar es jutge? Pobret d'ell!... valdria més que se fos mort.

Aquest pensament se li aficà tant dins es cervell, que va perdre s'eima. I quant pujava sa *Costa des frares*, ja prop de Mahó, es digué:—Perdut per perdut... ¡cap avall!

I es va tirar cap avall des penyal, dins s'hort des frares.

Es Prior i un frare eren sortits a fer una vclta per dins s'hort, quant an es Prior li va agafar una necessitat, i se va posar a complir-la an es peu de ses penyes, i mentres tant, ¡papam! li cau damunt ses espalles es carboner. Aquest no's va fer cap mal; pero es Prior, que era molt gras, am s'investida, caigué de cara damunt sa *composita*.

¡I si'n voleu de crits, i renys i amonasses des Prior i des frare contra es carboner.

Els qui'l menaven an es jutge, se'n entemeren, i van explicar lo que amb els havia succeït.

—Ell no'n fa cap a san-endret...

Es Prior els crida a una junta, i posats d'acort, amb dos criats des Convent van enviar an es jutge es carboner, per por que no'ls fogigués i van demanar hora per a posar estancia an es jutjat.

Es jutge, quant veu aquell pobret mort de fam i cruiximent, procurà reanimar-lo amb bons aliments; i entre tant va venir en coneguda *des delictes* d'aquell homo.

I a s'hora senyalada hi van comparèixer els pletetjants, conduïts per el pare Prior.

Feta relació d'en un en un, de ses seues queixes, els i digué es jutge:

—Vostès volen justicia, i tenen pensat es càstig que aquest carboner se mereix?...

Tots van respondre que sí.

—Idò bé,—reprengué es jutge:—Comensem p'els fets de més prop, i anem cap allà. Vostè, pare Prior, quin càstig troba que mereix es carboner?

—Oh, un càstig exemplar! diu el P. Prior. Això de tirar-se dins un hort d'altri, a mà d'esclafar els que hi ha abaix... Per jo no vui res, cap indemnació, però una bona *munta* i presó, me sembla que son de justicia.

—Idò escolti sa justicia, P. Prior diu es Jutge. *Munta?* Li don llicencia que li cobri a tal pobre, que a ca-seva no té mes que fam ell i sa familia. Presó? no hi veig inconvenient que la faixi, si el pare Prior el mantén a ell i a sa familia...

—Jo encara hi seria a refer, idò?—digué es Prior.—Faixi sa sentència vostè, Sr. Jutge.

—Sa sentència es aquesta, diu es Jutge: es carboner devallarà a s'hort dels Frares i se posarà a fer sa necessitat an es peu des penyal, i el Pare Prior des de dalt s'hi tirarà damunt.

El pare Prior, fent-se creus, se'n anà com la bala, dient que alliberava es carboner.

—Ara vos, traginer,—digué es jutge.

—Que'm pagui s'ase, i dos mesos a redoça dins sa presó,—va dir es traginer.

—Conformes, diu es Jutge, si vos sou capaç de cobrar d'allà on no hi ha res; i a més si vos obligau a mantenir es presoner i sa familia.

—No, no,—digué es traginer; sa justicia que faixi es seu deslliber.

—Parla sa justicia! diu es Jutge. Traginer, entregau s'ase an aquest homo, qui, per fer-vos una mercè, li va rompre sa coa, i quant s'ase hagi tornat a treure coa, que vos lo torni.

—Idò, ves?... cridà es traginer;—encara jo hi seria a refer!...

I se'n anà a cametes.

—Ara, que entri l'amo de ses *Tavernes!*—diu es Jutge.—Digau quin càstig mereix?

Va respondre l'amo:—Per no respectar un desig de sa madona, fer-li tirar es viatge, i a jo fer-me passar una nit de negres i sa caminada fins a Mahó;... no hi veig càstig prou sufficient.

—Sa justicia sí que l'hi veu,—digué

es Jutge:—en tornar tenir, sa Madona així com la tenieu, si ve aqueix homo a ca-vostre i li demana cuinat, que n'hi don; i si ell du cap colom i sa madona n'hi demana, que es colom sia per sa Madona!

Com l'amo sentí allò partí a-correns cap a ses *Tavernes*.

I entra es germà benestant, dient:—vui que a mon germà el condemni a pagar me es lloguer de s'estancia, i els mancaps de sa perdua de bestiar, i per fer li seny, que el tanquin un parei de mesos dins sa presó; que assò serà bo per ell, que mai en fa cap a san-endret. Sa meva estancia es molt bona, tant que jo m'he fet ric, i qual-sevol amb un any s'hi avansaria per pagar es lloguer de tres anys...

—Curt,—digué es Jutge:—Que vostre germà se posi an es vostre lloc, i vos llogau-li s'estancia, i amb un any avansau-vos per pagar lloguer i perduts. No hi veig altre camí per que vos pogueu cobrar lo que vos deu...

Es germà benestant arrufà ses oreyes i malda a tajar s'oratge.

Lo que fan els que volen justicia p'els altres.

Es germà benestant, com sentí tal sentència, deixa es Jutge en banda i se'n anà cap a ca-seua.

A-les-hores es Jutge diu an es carboner:

—Suposat de que tots es qui feien estancia contra tu, son fuits, tu pots fer també sa teua via.

I es carboner se'n tornà a fer carbó, perque encara era lo que més li convenia.

FRANCESC CAMPS

Mitjorn-Gran (Menorca).

Dos vals

De mossolina blanca
un vel de flors brodat,
quant te veuràs novia,
adornarà ton cap.

I si la mort te roba
l'espòs que estimes tant
negre mantell de llana
ton fron endolarà.

Els qui ses robes tinen,
fan negres els vels blancs.
Ses mantes d'escot negre
no tornen blanques mai.

TOMÁS AGUILÓ

Noticies de Manacor

El Sr. Bal'te mos envià a dir que no resulta ver que, quant sortí es qui havia guanyada sa *mula de s'hospici*, ja l'haguessen venuda. Se veu que mos digueren una cosa per s'altra. Que consti sa rectificació i agraim an el Sr. Bal'te s'advertencia

A la fi mos ha feta saó. Deu fassa que sia aprofitant. Ara ja porem sembrar faves. Ets aubellons encara no han esclatat.

Ses *musiques de les Verges* anaren prou bé; n'hi va haver per sa mare, per sa fia i per sa padrina. Es musics s'associaren bé de bufar.

Es penjois són estats bons de replegar enguany per dos motius: perque hi ha haguts pocs reims i perque anaven cars ferm, i es qui n'han poguts fer diners, n'han fets.

La *novena d'Animes* a la Parroquia va en popa; es sermons del Rt. P. Morey agraden ferm i hi acudeix gent a balquena.

A l'església de St. Vicens Ferrer demà hi haurà Rosari i sermó com diumenge passat.